

SVENSKA UNESCORÅDETS SKRIFTSERIE: Nr. 3/1988

**KONVENTION MOT DISKRIMINERING
INOM UNDERVISNINGEN**

Stockholm 1988

SVENSKA UNESCORÅDETS SKRIFTSERIE: Nr. 3/1988

**KONVENTION MOT DISKRIMINERING
INOM UNDERVISNINGEN**

Stockholm 1988

FÖRORD

Unesco antog 1960 en konvention och en rekommendation mot diskriminering inom undervisningen. Sverige anslöt sig till konventionen år 1967. Konventionen ingår i "Sveriges överenskommelser med främmande makter" och har nummer SÖ 1969:64.

Genom återkommande konsultationer med medlemsländerna i Unesco följer organisationen hur konventionen och rekommendationen följs upp.

För att möta efterfrågan har svenska unescorådet beslutat utge en ny upplaga i rådets skriftserie.

Birgitta Ulvhammar
Ordförande
Svenska unescorådet

Generalkonferensen för Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur, samlad i Paris till sin elfte session från den 14 november till den 15 december 1960,

som erinrar om att den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna bekräftar principen om icke-diskriminering och förklarar att varje människa har rätt till undervisning,

som beaktar att diskriminering inom undervisningen kränker de rättigheter som uttryckts i denna förklaring och

som beaktar att Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur enligt sin stadga har till ändamål att åstadkomma samarbete mellan nationerna i syfte att främja allmän respekt för mänskliga rättigheter och lika tillgång för alla till undervisning,

som inser att Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur, samtidigt som den respekterar olikheterna i de nationella undervisningssystemen, följaktligen är skyldig inte bara att fördöma varje form av diskriminering inom undervisningen utan även att främja lika möjligheter och lika behandling för alla,

som fått sig förelagt förslag rörande de olika sidorna av diskriminering inom undervisningen, en fråga som utgör punkt 17.1.4 på dagordningen för sessionen,

som vid sin tionde session beslutat att denna fråga skulle bli föremål för en internationell konvention samt för rekommendationer till medlemsstaterna,

antar denna konvention den 14 december 1960.

Artikel 1

1. I denna konvention skall uttrycket "diskriminering" avse varje åtskillnad, uteslutning, begränsning eller fördel på grund av ras, färg, kön, språk, religion, politiska eller andra åsikter, nationellt eller socialt ursprung, ekonomiska villkor eller börd, vars syfte eller verkan är att ominstetgöra eller inskränka lika behandling inom undervisningen och särskilt att
  - a) beröva en person eller grupp av personer tillträde till undervisning av vilket slag eller på vilken nivå det vara må;

- b) lägga undervisningen på en lägre nivå för en person eller grupp av personer;
  - c) med förbehåll för innehållet i denna konventions artikel 2 inrätta eller bibehålla skilda undervisningssystem eller läroanstalter för vissa personer eller grupper av personer; eller
  - d) påtvinga en person eller grupp av personer villkor som är oförenliga med mänsklig värdighet.
2. I denna konvention skall uttrycket "undervisning" avse alla slag och nivåer av undervisning och inbegripa tillgång till undervisning, dess standard och kvalitet samt de villkor under vilka den meddelas.

Artikel 2

Då de är tillåtna i en stat, skall följande fall inte anses utgöra diskriminering i den bemärkelse som avses i denna konventions artikel 1:

- a) inrättande eller bibehållande av skilda undervisningssystem eller läroanstalter för elever av motsatt kön, om dessa system eller läroanstalter erbjuder lika tillgång till undervisning och har en lärarstab med lika goda kvalifikationer, samt lokaler och utrustning av samma kvalitet samt ger eleverna tillgång till samma eller likvärdiga kurser;
- b) inrättande eller bibehållande, på religiösa eller språkliga grunder, av skilda undervisningssystem eller läroanstalter, vilka erbjuder en undervisning i överensstämmelse med föräldrars eller förmyndares önskemål, om deltagandet i sådana system eller närvaron vid sådana läroanstalter är frivilliga och om den undervisning som meddelas svarar mot de standardkrav som kan ha fastställts eller godkänts av behöriga myndigheter, särskilt för undervisning på samma nivå;
- c) inrättande eller bibehållande av privata läroanstalter, om ändamålet med dessa inte är att utesluta någon grupp utan att erbjuda utbildningsmöjligheter utöver dem som ges

av de offentliga myndigheterna, och under förutsättning att dessa läroanstalter administreras i enlighet med nämnda ändamål och att den undervisning som meddelas överensstämmer med de regler som kan ha fastställts eller godkänts av behöriga myndigheter, särskilt för undervisning på samma nivå.

Artikel 3

För att avskaffa och förhindra sådan diskriminering som avses i denna konvention förbinder sig de fördragsslutande staterna att

- a) upphäva varje författningsbestämmelse och förvaltningsföreskrift samt avskaffa varje förvaltningspraxis som medför diskriminering inom undervisningen;
- b) säkerställa, genom lagstiftning om så är nödvändigt, att ingen diskriminering förekommer vid intagning av elever till läroanstalter;
- c) inte tillåta att offentliga myndigheter gör åtskillnad i behandlingen av landets egna medborgare, utom på grund av förtjänst eller behov vad avser skolavgifter och beviljande av stipendier eller andra former av hjälp till eleverna samt erforderliga tillstånd och lättnader för studier utomlands;
- d) inte, i någon av de former av stöd som utgår till läroanstalter från de offentliga myndigheternas sida, tillåta några inskränkningar eller förmåner som enbart grundar sig på att eleverna tillhör en viss grupp;
- e) ge utländska medborgare, bosatta inom deras territorium, samma tillgång till undervisning som de egna medborgarna.

Artikel 4

De fördragsslutande staterna åtar sig vidare att formulera, utveckla och tillämpa en nationell politik som, genom metoder avpassade efter omständigheterna och den nationella sedvänjan, syftar till att främja jämlikhet med avseende på möjligheter och behandling ifråga om undervisning och särskilt

- a) att göra den grundläggande skolundervisningen avgiftsfri och obligatorisk; göra undervisningen på gymnasienivå

i dess olika former allmänt utbredd och tillgänglig för alla; göra högre undervisning lika tillgänglig för alla på grundval av individuell förmåga; tillse att den i lag föreskrivna skolplikten efterlevs av alla;

- b) säkerställa att undervisningens standard är likvärdig i alla offentliga läroanstalter på samma nivå och att de villkor som har samband med den meddelade undervisningens kvalitet också är likvärdiga;
- c) uppmuntra och intensiviera, med lämpliga metoder, undervisning av personer, som inte fått någon grundläggande skolundervisning eller som inte fullföljt denna, samt ge den tillfälle till fortsatt utbildning på grundval av individuell förmåga;
- d) tillhandahålla lärarutbildning utan diskriminering.

Artikel 5

1. De fördragsslutande staterna är ense om att

- a) undervisning skall syfta till full utveckling av den mänskliga personligheten och till stärkande av respekten för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter; den skall främja förståelse, tolerans och vänskap mellan alla nationer, rasgrupper eller religiösa grupper och gynna Förenta nationernas verksamhet för fredens upprätthållande;
- b) det är väsentligt att respektera föräldrars och i förekommande fall andra laga målsmäns frihet att för det första välja andra läroanstalter för sina barn än de som upprätthålls av de offentliga myndigheterna men som motsvarar de minimikrav för undervisning som kan ha fastställts eller godkänts av behöriga myndigheter och att för det andra på ett sätt som överensstämmer med formerna för landets rätts-tillämpning tillförsäkra barnen en religiös och moralisk uppfostran i enlighet med deras egen övertygelse; och ingen person eller grupp av personer skall påtvingas en religiös undervisning som inte överensstämmer med hans eller deras övertygelse;
- c) det är väsentligt att tillerkänna medlemmar av nationella minoriteter rätt att bedriva egen undervisningsverksamhet,

varmed även förstås upprätthållande av skolor samt, beroende på varje stats undervisningspolitik, användning av eller undervisning i deras eget språk, förutsatt emellertid

- (i) att denna rätt inte utövas på ett sätt som hindrar medlemmarna av dessa minoriteter från att förstå kulturen och språket i samhället som helhet eller från att delta i dess verksamheter, eller som sätter den nationella suveräniteten i fara;
- (ii) att undervisningens nivå inte är lägre än den allmänna nivå som fastställts eller godkänts av de behöriga myndigheterna; samt
- (iii) att sådan skolgång är frivillig.

2. De fördragsslutande staterna förbinder sig att vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa tillämpningen av de principer som uppställts i punkt 1 i denna artikel.

Artikel 6

Vid tillämpningen av denna konvention förbinder sig de fördragsslutande staterna att fästa större uppmärksamhet vid varje av generalkonferensen för Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur härefter antagen rekommendation som anger vilka åtgärder som skall vidtas mot olika former av diskriminering inom undervisningen och som har till syfte att trygga jämlikhet vad avser tillträde och behandling inom undervisningen.

Artikel 7

De fördragsslutande staterna skall i periodiska rapporter till generalkonferensen för Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur vid de tidpunkter och på det sätt konferensen bestämmer upplysa om de lagregler och förvaltningsföreskrifter som utfärdats och de andra åtgärder som vidtagits för att tillämpa denna konvention, inbegripet åtgärder för att formulera och utveckla den nationella politik som nämare anges i artikel 4 samt om resultat av och hinder vid tillämpningen av denna politik.

Artikel 8

Varje tvist som kan komma att uppstå mellan två eller flera för-

dragsslutande stater rörande tolkningen eller tillämpningen av denna konvention och som ej löses genom förhandlingar skall på parternas begäran, om andra sätt att bilägga tvisten misslyckas, hänskjutas till Internationella domstolen för avgörande.

Artikel 9

Förbehåll mot denna konvention kommer inte att tillåtas.

Artikel 10

Denna konvention skall inte ha den verkan att den inskränker de rättigheter som enskilda personer eller grupper kan åtnjuta till följd av överenskommelser ingångna mellan två eller flera stater, där sådana rättigheter inte strider mot denna konventions bokstav eller anda.

Artikel 11

Denna konvention är upprättad på engelska, franska, ryska och spanska, varvid alla fyra texterna har lika giltighet.

Artikel 12

1. Denna konvention skall bli föremål för ratifikation eller godtagande av medlemsstaterna i Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur i enlighet med deras respektive konstitutionella förfarande.
2. Instrument rörande ratifikation eller godtagande skall deponeras hos generaldirektören för Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur.

Artikel 13

1. Denna konvention skall vara öppen för anslutning av alla icke-medlemsstater, som inbjudes härtill av styrelsen för Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur.
2. Anslutning sker genom deponering av ett anslutningsinstrument hos generaldirektören för Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur.

Artikel 14

Denna konvention träder i kraft tre månader efter dagen för deponering av det tredje instrumentet rörande ratifikation, godtagande eller anslutning, men endast i fråga om de stater som deponerat sina respektive instrument på eller före den dagen. I fråga om varje annan stat skall den träda i kraft tre månader efter deponering av dess instrument rörande ratifikation, godtagande eller anslutning.

Artikel 15

De fördragsslutande staterna erkänner att konventionen är tillämplig inte endast på moderländerna utan även på alla icke självstyrande områden, förvaltarshipsområden, kolonier och andra områden för vars internationella förbindelser de är ansvariga; de förbinder sig, om så skulle befinnas nödvändigt, att rådgöra med regeringarna eller andra behöriga myndigheter i dessa områden vid eller före ratifikation, godtagande eller anslutning i syfte att säkerställa konventionens tillämpning i nämnda områden samt att underrätta generaldirektören för Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur om vilka områden konventionen sålunda är tillämplig på; denna notifikation får verkan tre månader efter den dag den mottagits.

Artikel 16

1. Varje fördragsslutande stat får uppsäga konventionen både å egna vägnar och med avseende på varje område för vars internationella förbindelser den är ansvarig.
2. Uppsägningen skall anmälas genom ett skriftligt instrument, som deponeras hos generaldirektören för Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur.
3. Uppsägningen får verkan tolv månader efter mottagandet av uppsägningsinstrumentet.

Artikel 17

Generaldirektören för Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur skall underrätta organisationens medlemsstater, sådana icke-medlemsstater som omnämnts i artikel 13 och Förenta na-

tionerna om alla depositioner av instrument rörande ratifikation, godtagande och anslutning, som nämnts i artiklarna 12 och 13, samt om notifikationer och uppsägningar enligt artiklarna 15 resp. 16.

Artikel 18

1. Denna konvention kan revideras av generalkonferensen för Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur. Varje sådan revidering skall emellertid endast binda de stater som ansluter sig till den konvention varmed ändring införes.
2. Om generalkonferensen för Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur skulle anta en ny konvention, varigenom denna konvention revideras helt eller delvis, skall konventionen, om inte den nya konventionen föreskriver annat, upphöra att vara öppen för ratifikation, godtagande eller anslutning från och med den dag den nya konventionen träder i kraft.

Artikel 19

I enlighet med artikel 102 i Förenta nationernas stadga skall denna konvention registreras hos Förenta nationernas sekretariat på begäran av generaldirektören för Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur.

Upprättad i Paris den 15 december 1960 i två originalexemplar undertecknade av presidenten vid generalkonferensens elfte session och av generaldirektören i Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur, vilka skall deponeras i Förenta nationernas organisations för utbildning, vetenskap och kultur arkiv. Bestyrkta avskrifter kommer att översändas till alla stater omnämnda i artiklarna 12 och 13 samt till Förenta nationerna.

Ovanstående utgör den autentiska texten till konventionen vederbörigen antagen av generalkonferensen under dess elfte session i Paris, vilken förklarats avslutad den 15 december 1960.

Skriftserien har utgivits sedan 1979. Förfrågningar om tidigare nummer kan göras på Svenska unescorådet, Utbildningsdepartementet, 103 33 STOCKHOLM, tel. 08-763 1953, 1954.

Skrifterna erhålles gratis.

- Nr. 1/1982 UNESCO — verksamhet och organisation
- Nr. 2/1982 Ungdomen på 1980-talet
- Nr. 3/1982 Konvention mot diskriminering inom undervisningen
- Nr. 4/1982 Science Policy and Planning — some observations on Unesco's advisory work in developing countries
- Nr. 1/1983 Rapport från Unescos fjärde extraordinarie generalkonferens 23 november—3 december 1982
- Nr. 1/1984 Rapport från Unescos tjugooandra generalkonferens 25 oktober—26 november 1983, avgiven av den svenska delegationen
- Nr. 2/1984 Mexico City-deklarationen om kulturpolitik 1982
- Nr. 3/1984 Svenska unescorådets verksamhet 1980—1983
- Nr. 4/1984 Unescos stadga
- Nr. 5/1984 Konvention om skydd för kulturregenom i händelse av väpnad konflikt
- Nr. 6/1984 Konvention om skydd för världens kultur- och naturarv
- Nr. 1/1985 Konvention om erkännande av studier, diplom och examina avseende högre utbildning i stater som tillhör Europa-regionen inom Unesco
- Nr. 1/1986 Rapport från Unescos tjugotredje generalkonferens den 8 oktober—9 november 1985 avgiven av den svenska delegationen
- Nr. 2/1986 Unescos naturvetenskapliga program
- Nr. 3/1986 Nordisk rapport från Unescos 124:e styrelsemöte
- Nr. 4/1986 UNESCO — verksamhet och organisation
- Nr. 1/1987 Censur och självcensur — en Unescostudie av Lars Furhoff
- Nr. 2/1987 Svenska unescorådets verksamhet 1983—1986
- Nr. 3/1987 Vad gör Unesco?
- Nr. 1/1988 Transnational Cultural Flows and National Cultures
- Nr. 2/1988 ASPRO — Rapport från några internationella skolprojekt
- Nr. 3/1988 Konvention mot diskriminering inom undervisningen